

ПРОГРАМА СТУДІЇ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Початковий, основний і вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах сьогодення особливо актуальними є формування особистості, розвиток її найдівіших сил і можливостей.

Одним із важливих параметрів повноцінного та гармонійного зростання особистості є її здатність творити. Розвиток цього творчого потенціалу покладається як на шкільну так і на позашкільну освіту.

Універсальними у вирішенні завдань художнього й особистісного розвитку дітей, громадського та духовного становлення підростаючого покоління є заняття з образотворчого мистецтва. Це зумовлено тим, що вже у ранньому віці образотворча діяльність становить одну з найдоступніших і емоційно-захоплюючих форм творчості дитини.

У процесі малювання, ліплення та конструювання вихованці набувають активності, самостійності й ініціативності, у них виховуються товариські відносини, почуття взаємодопомоги та взаємоповаги.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами студії образотворчого мистецтва.

Основні завдання полягають у формуванні таких *компетентностей*:

1. *Пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються образотворчого мистецтва.

2. *Практичної*, що сприяє оволодінню навичками живопису, графіки, конструювання, скульптури, декоративного мистецтва.

3. *Творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей: спостережливості, відчуття масштабу, кольору та пропорцій, художньо-образного сприйняття побаченого та його творчого відображення засобами мистецтва, варіативності та асоціативності.

4. *Соціальної*, що сприяє вихованню дбайливого, шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формування естетичного смаку; популяризації народних промислів.

Програма розрахована на роботу з дітьми віком від 5 до 18 років. Заняття проводяться двічі на тиждень, загальною кількістю 6 год.

Програма інтегрує знання гуртківців з образотворчого мистецтва, народознавства, креслення.

Основною формою навчання образотворчому мистецтву дітей у групах початкового рівня є гра, під час якої відбувається поступовий перехід від простих до складніших видів творчості.

У цьому віці учні займаються малюванням, ліпленням, аплікацією, конструюванням.

Виконання малюнків кольоровими олівцями — одне з найулюбленіших занять дітей, яке сприяє розвитку їхньої фантазії та творчої активності. Творча робота, що виконується кольоровими олівцями, має свої особливості. Спочатку зображення вимальовується за допомогою лінії, а потім заштриховується. Така послідовність сприяє розвитку аналітичного мислення дитини. Крім того, лінійні контури допомагають у розфарбуванні об'єкту олівцем, ясно вказуючи

на межі окремих частин. Під час малювання можна також використовувати м'який матеріал: вугілля, сангін, пастель. Ці матеріали дозволяють зосередити увагу вихованців на формі та фактурі зображення.

Використання фарб має велике значення для розвитку в учнів почуття кольору та форми, оскільки фарбами краще передавати кольорове розмаїття навколишнього світу. Виконання подібного завдання олівцем набагато складніше, бо це потребує розвинутих технічних навичок.

На уроках ліплення використовується м'який пластичний матеріал (пластилін або глина), який легко піддається дитячій руці. Діти виконують роботу на площині та в об'ємі за гнучкою методикою: спочатку вивчають прості, а потім створюють складні форми.

Заняття аплікацією — це знайомство з матеріалами різних видів, вивчення законів композиції. Виконання аплікаційних зображень дає дітям можливість оволодіти навичками роботи з ножицями, прийомами клеєння тощо.

Метою завдань з конструювання є розвиток художньо-творчого мислення й творчої фантазії вихованців. Діти вчаться виготовляти оригами з домальовкою, ялинкові прикраси, сувеніри, вітальні картки та ін.

Художньо-творча активність дітей спрямована не лише на відтворення художнього образу, але й на обговорення малюнка. Основою спілкування між педагогом і дитиною є діалог.

Уроки малювання чергуються з уроками ліплення, аплікації та конструювання; в їхню структуру включаються рухливі паузи, вправи, що сприяють зняттю м'язової напруги руки, тулуба, покращують позитивний емоційний стан дитини.

На заняттях основного рівня завдання педагога полягає в тому, щоб найбільш ефективно розвинути творчі здібності учнів, забезпечити формування у них практичних навичок образотворення.

Відомі педагоги А. А. Левін, А. А. Мелік-Пашаєв, З. Н. Новлянська наголошують, що для того, щоб продукт дитячої творчості набув статусу витвору мистецтва або вважався технічною новацією, щоб акт творчості стався у повному, соціальному значенні слова, дорослий повинен перебрати на себе функцію відсутнього у дитини «внутрішнього критика». Маючи необхідні знання, художній смак, він не лише відхиляє невдале, а й обирає серед багатьох варіантів той, який має технічну або художню цінність. Дитячий твір необхідно сприймати таким, яким він є, не додаючи до нього жодного власного штриха. Педагог лише визначає, що одна з дитячих робіт заслуговує на увагу а інша не зовсім досконала з тих чи інших причин.

У жодному разі не можна протиставляти за ступенем «талановитості» роботи однолітків. Негативне суперництво всередині дитячого колективу неприпустиме та згубне, адже воно робить небезкорисливими мотиви дитячої творчої діяльності.

Педагог має спрямувати свої зусилля на формування у гуртківців особистої пізнавальної активності шляхом досягнення позитивних емоцій, вольових якостей, самодисципліни та самооцінки. Остання в свою чергу впливає на формування самоповаги та упевненості дитини в собі; формування демократичного ставлення до процесу навчання, вміння вихованців висловлювати свою точку зору, розвиток усвідомлення ними важливості та корисності виконаної роботи.

Важливим етапом навчання основного рівня є вивчення дітьми видів, жанрів і специфіки художнього образу, знайомство їх із синтезом мистецтв і засобами художньої виразності, засвоєння різноманітних технічних прийомів створення художніх робіт.

Учні опановують ускладнення палітри кольорів, створення загальної гами творчої роботи та передавання фактури предметів різними засобами.

Педагогові слід докласти зусиль, аби його вихованці засвоїли основні положення образотворчої грамоти. Колір на картині й колір у природі — дві різні речі. Невідповідність діапазону кольорів природи і палітри художника змушують його не копіювати, а зображувати.

Від того мистецтво живопису поєднує у собі пізнання про дійсність, а не її копію, а зображення не є повторенням побаченого, а образом. У зв'язку з цим художник завжди виконує переведення нескінченної кількості кольорових гармоній природи на обмежений набір фарб, а об'ємно-просторове життя кольору — на суму кольорових плям на площині.

Разом із вирішенням колористичних завдань діти засвоюють композиційні прийоми та способи композиційної організації площини, вивчають закони перспективи.

Під час занять із вихованцями використовуються різні методи. Наприклад, правильному зображенню форми, кольору та розташування предмета у площині картини передують його детальне вивчення.

Малюнок може бути виконаний учнями згідно з власною фантазією. Під час такої роботи значна увага має приділятися створенню композиції. Спочатку юний художник придумує ескіз, який має висловити його задум. Потім зображення переноситься на аркуш більшого розміру, де предмети або об'єкти зображуються ретельніше. Робота фарбами починається з розробки форми або контрформи.

На заняттях слід використовуватися зразки, особливо коли ведуться декоративні та дизайнерські роботи, а тому метою завдання стає засвоєння різноманітних прийомів.

Ще одним методом роботи з дітьми цієї вікової категорії є імпровізація, яка заохочує вихованців.

Протягом перших трьох років навчання на основному рівні проводяться заняття за однією темою, але з різним програмним змістом для дітей кожної вікової категорії.

Вищий рівень передбачає засвоєння таких головних тем: простір, об'єм, форма, колір і закони композиції. Значна частина занять присвячується використанню кольору, як засобу гармонізації форми та художньої виразності. Велика увага приділяється засвоєнню поняття про специфіку декоративного образу, про декор, як засіб збагачення форми й композиційної організації образотворчої поверхні та створення декоративних композицій.

На заняттях живописом вихованці працюють у жанрах натюрморту, пейзажу та портрету. Така робота вимагає знання основних законів зображення: вибору точки зору, врахування явищ лінійної перспективи, дотримання колористичної єдності зображення, відтворення особливостей будови окремих складових частин композиції, взаємозв'язок частин і цілого.

На заняттях із малюнка вивчаються правила перспективи, передавання форми й пропорцій, прийоми зображення світлотіні. Роботи виконуються у графічній техніці за допомогою штриха, лінії, плями, крапки.

Значна частина занять відводиться малюванню людини і тварин, вивченню їхньої будови та зовнішнім особливостям. Студійцям пропонуються завдання на створення одно- та багатофігурних композицій, малювання людей і тварин у русі.

На основі набутих знань із живопису та малюнка студійці вивчають декоративно-прикладне мистецтво. Вони знайомляться з народною творчістю та освоюють прийоми роботи народних майстрів, виконують розписи тканини у техніці батика та займаються писанкарством.

Обов'язковою є робота на пленері — малювання тварин і рослин із природи, відтворення стану природи у пейзажах і натюрмортах.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004, № 651.

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення до її змісту, враховуючи умови. Кількість годин та їхній розподіл за темами програми теж є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні заняття	практичні заняття
1.	Вступне заняття	2	2	—
2.	Малювання	48	8	40
3.	Ліплення	40	4	36
4.	Аплікація	20	2	18
5.	Конструювання	20	2	18
6.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	12	—	12
7.	Підсумкове заняття	2	2	—
	Разом	144	20	124

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи студії на навчальний рік.

Правила поведінки в колективі.

Організаційні питання.

Прилади та матеріали для малювання (кольорові олівці, пастель, воскова крейда, крейда, гуаш, фломастери, пензлі, папір).

2. Малювання (48 год)

Урок-бесіда «Кольоровий світ». Мистецтво малювання.

Кольори, які оточують нас. Основні кольори.

Порівняльний аналіз кольорів. Можливості та символіка кольору.

Симетрія як засіб гармонізації форми.

Узгодження силуетної форми і декору. Можливості силуетних геометричних форм.

Коло. Види ліній, їхні напрямки.

Розташування зображень предметів на аркуші.

Види декоративного мистецтва.

Розташування різних орнаментальних елементів на площині. Прийоми зображення простих форм.

Поняття про формат і раціональне заповнення його зображенням.

Практична робота:

- малювання звірів, птахів, риб і комах: ведмедик, смугастий кіт, курчатко, черепаха, кольорові риби, павучок, кольорові метелики тощо;
- малювання дерев, квітів та інших рослин: ялинка, кольорові листочки з різних дерев, самоцвіт-семицвіт, травичка, гриби тощо;
- малювання окремих об'єктів і явищ: будиночок для гнома, веселка, зірочки на небі, сніжинки, повітряні кульки тощо;
- малювання овочів і фруктів: вишеньки, морква, огірок, помідор, яблуко тощо;
- декоративне малювання: розмальовки глечика, яйця, розпис тарілки, прикрашення килимка та рушника тощо.

3. Ліплення (40 год)

Урок-бесіда «В майстерні у скульптора».

Матеріали для ліплення: пластилін, глина.

Формування навиків модифікації (визоміни) форм.

Передавання основного характеру об'ємної форми.

Формування навиків відтворення предметів простої форми.

Предмети складної форми.

Порівняльний характер форм і розмірів та їхніх складових частин.

Формування навичок відтворення предметів різних розмірів.

Практична робота:

- ліплення посуду: барильце, глечик, куманець, тарілка, чашка тощо;
- ліплення овочів і фруктів: буряк, виноград, груша, капуста, яблуко тощо;
- ліплення звірів, птахів, риб та інших тварин: ведмедик, зайчик, собачка, скалярія, ящірка тощо;
- ліплення дерев та квітів: береза, яблуня, конвалія, пролісок, троянда тощо.

4. Аплікація (20 год)

Вивчення прийомів вирізування та склеювання.

Формування навиків роботи з ножицями.

Композиційно правильне розташування об'єктів на аркуші.

Практична робота:

- виготовлення аплікацій: будинок, вантажівка, квітка, кошеня, птах.

5. Конструювання (20 год)

Формування навиків робіт із ножицями та папером. Конструювання об'ємної форми з окремих елементів.

Практична робота:

- виготовлення вітальної листівки;
- виготовлення об'ємних предметів: маски, ялинки, ялинкової гірлянди тощо.

6. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год)

Дитячі ранки, родинні свята, пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю.

Відвідування краєзнавчих, природничих, історичних та художніх музеїв.

Відвідування виставок дитячих робіт.

Відвідування художніх виставок.

Підготовка та проведення виставок робіт вихованців студії (аналіз та відбір учнівських робіт, їхнє оформлення, монтаж експозиції, урочисте відкриття виставок).

7. Підсумкове заняття (2 год)

Творчий звіт гуртківців.

Відзначення кращих учнів.

Завдання на літо.

Основний рівень

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні заняття	практичні заняття
1.	Вступне заняття	2	2	—
2.	Станковий і декоративний живопис	52	4	48
3.	Графіка	60	4	56
4.	Тематична і декоративна композиція	40	4	36
5.	Скульптура	20	2	18
6.	Робота на пленері	24	—	24
7.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	16	—	16
8.	Підсумкове заняття	2	2	—
	Разом	216	18	198

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи студії на навчальний рік.

Правила поведінки в колективі.

Організаційні питання.

Інструменти та матеріали, їхнє призначення (акварель, кольорові олівці, пастель, олійна пастель, воскова крейда, крейда, гуаш, фломастери, пензлі, ручка з пером, кулькова ручка, папір, тонований папір, ножиці, ніж для нарізання паперу, клей, металеві лінійки, пластилін, глина, стеки).

2. Станковий і декоративний живопис (52 год)

Види образотворчого мистецтва.

Засоби художньої виразності у живописі.

Закономірності кольорового кола. Теплі та холодні кольори. Основні й похідні кольори.

Відтворення стану природи засобами живопису.

Освоєння просторових явищ.

Елементарні закони перспективи.

Пропорції і будова частин обличчя людини.

Лінія, пляма, крапка.

Практична робота:

- малювання веселки;
- малювання натюрморту з квітами, фруктами, ужитковими речами;
- пейзажі: «Моє місто», «У селі навесні», «Кораблі на морі», «Золота осінь», «Квітучі дерева»;
- портрети: «Моя мама», «Мій друг», «Автопортрет».

3. Графіка (60 год)

Лінія, пляма, крапка.

Формування графічних навичок.

Практична робота:

- графічні роботи за темами: «Флора і фауна», «Які бувають дерева?», «Чарівні бані соборів», «Морські мешканці», «Світ комах».

4. Тематична і декоративна композиція (40 год)

Закони композиції. Станкова композиція. Досягнення врівноваженості шляхом рівномірного розташування елементів на площині. Образ людини в композиції.

Декоративна композиція. Урок-бесіда «Твори декоративно-прикладного мистецтва». Види декоративно-прикладного мистецтва. Вивчення зразків. Збагачення силуетної форми декором.

Симетрія як засіб композиційної організації площини, рівновага в композиції.

Народні традиції у декоративно-прикладному мистецтві.

Практична робота:

- станкова композиція;

- малювання за темами: «Дари осені», «Збір урожаю», «Спорт», «Цирк», «Кольорові будиночки».
- декоративна композиція;
- малювання за темами: «Панно з квітами», «Хустка з рослинним орнаментом», «Розпис тарілки», «Орнамент для оздоблення рушника», «Писанка», «Петриківський розпис».

5. Скульптура (20 год)

Об'ємне ліплення.

Взаємозв'язок основної форми і додаткових елементів.

Прийоми декоративної розробки форми і методи їхнього засвоєння.

Перетворення реалістичної форми зображення у декоративну.

Ліплення на площині. Стилзація.

Практична робота:

- об'ємне ліплення посуду, зображень тварин і квітів;
- ліплення на площині;
- рельєфні зображення: рослинний та геометричний орнаменти.

6. Робота на пленері (24 год)

Практична робота:

- малювання живої природи (тварин та рослин) з натури;
- відтворення стану природи у пейзажах. Натюрморти.

7. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (16 год)

Пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

Відвідування краєзнавчих, природничих, історичних і художніх музеїв.

Відвідування виставок дитячих робіт.

Відвідування художніх виставок.

Вироблення у вихованців навичок сприйняття творів. їхнього аналізу та інтерпретації у власній художній діяльності.

Підготовка та проведення тематичних і персональних виставок робіт вихованців студії, а також виставок, присвячених пам'ятним подіям чи святам (аналіз і відбір учнівських робіт, їхнє оформлення, монтаж експозиції, урочисте відкриття виставок).

8. Підсумкове заняття (2 год)

Звітна виставка вихованців студії.

Відзначення кращих учнів.

Завдання на літо.

Вищий рівень

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні заняття	практичні заняття
1.	Вступне заняття	2	2	—
2.	Живопис	74	4	70
3.	Графіка	54	2	52
4.	Композиція	80	4	76
5.	Декоративно-ужиткове мистецтво	64	4	60
6.	Робота на пленері	28	—	28
7.	Експерсії, конкурси, свята, виставки	20	—	20
8.	Підсумкове заняття	2	2	—
	Разом	324	18	306

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Ознайомлення з планом роботи студії на навчальний рік.
Правила поведінки в колективі.
Організаційні питання.
Інструменти та матеріали.

2. Живопис (74 год)

Урок-бесіда про живопис. Мова фарб. Різноманітність технік і матеріалів живопису.

Натюрморт. Грізаль. Тепла гама. Холодна гама. Можливості образотворчих засобів живопису. Кольорові контрасти.

Пейзаж. Зміна кольорів природи в різні пори року.

Портрет. Передавання характерних особливостей людини. Вироблення навичок малювання людської фігури.

Практична робота:

- малювання натюрмортів;
- малювання пейзажів: «Засніжені будинки», «У лісі навесні», «Морський краєвид» та інших;
- малювання людини. Зображення людини у русі.

3. Графіка (54 год)

Урок-бесіда про види графіки.

Вибір типів ліній.

Передавання фактури різними графічними засобами виразності (крапкою, плямою, штрихом, лінією).

Практична робота:

- виконання графічних робіт за темами: «Листя дерев», «Дахи будинків», «Струмок», «Бані соборів», «Риби» та ін.

4. Композиція (80 год)

Станкова композиція.

Урок-бесіда про будову людського тіла. Пропорції людського тіла. Образ людини в композиції.

Декоративна композиція.

Можливості силуетної форми та контрастних сполучень.

Практична робота:

- станкова композиція. Виконання робіт за темами: «Збір урожаю», «Олімпійські ігри», «Фантазії моря», «Свято Великодня», «На Різдво», «Подорож до Африки» тощо;
- декоративна композиція. Виконання робіт за темами: «Диво-птах», «Квітуха гальяна», «Метелики», «Сосяшники» тощо.

5. Декоративно-ужиткове мистецтво (64 год)

Різні види зображення на тканині. Батик. Холодний батик. Гарячий батик.

Урок-бесіда «Вивчення прийомів поетапної роботи на тканині».

Узгодження декоративного оздоблення із силуетною формою.

Розпис. Писанка. Народні традиції писанкарства. Значення символів.

Розпис по склу та кераміці.

Колаж. Вибір матеріалів за фактурою, формою та кольором (папір, кольоровий картон, тканина, природні матеріали — суха трава, листя, насіння).

Заповнення зображення площини згідно законів композиції.

Практична робота:

- виконання робіт з холодного та гарячого батику;
- виконання розпису по склу та кераміці;
- розпис писанки;
- виконання колажів з кольорового паперу тканини, природних матеріалів.

6. Робота на пленері (28 год)

Малювання живої природи (тварин і рослин) з натури.

Відтворення стану природи у пейзажах.

Натюрморти.

7. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (20 год)

Пізнавально-ігрові програми, конкурси.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою краю.

Відвідування краєзнавчих, природничих, історичних і художніх музеїв.

Відвідування виставок дитячих робіт.

Відвідування художніх виставок.

Вироблення у вихованців навичок сприйняття творів, їхнього аналізу та інтерпретації у власній художній діяльності.

Підготовка та проведення тематичних та персональних виставок робіт вихованців студії, а також виставок, присвячених пам'ятним подіям чи святам

(аналіз і відбір учнівських робіт, їхнє оформлення, монтаж експозиції, урочисте відкриття виставок).

8. Підсумкове заняття (2 год)

Звітна виставка вихованців студії.

Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні повинні знати:

- правила користування графічним матеріалом;
- основні кольори та їхні особливості;
- прийоми розташування предметів на площині;
- способи відтворення простих предметів;
- способи передавання будови, пропорцій, форми, об'єму предметів;
- способи передавання форми та об'єму предметів засобами світлотіні з урахуванням тональних відношень;
- правила виконання художніх робіт із матеріалів різних видів;
- закони композиції;
- пропорції людського тіла.

Учні повинні вміти:

- сприймати малюнок як основу усіх видів образотворчого мистецтва;
- працювати олівцем, пастеллю, вугіллям, тушшю, крейдою;
- передавати колір предметів та кольорові співвідношення між предметами;
- використовувати у роботі основні закони композиції;
- користуватися законами лінійної перспективи;
- володіти різними видами розпису;
- користуватися олівцем, пастеллю, крейдою, вугіллям;
- зображувати прості предмети;
- працювати з різними матеріалами;
- володіти прийомами вирізування та склеювання;
- створювати прості об'ємні форми.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
РОБОТИ СТУДІЇ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Основне обладнання	Кількість
<i>Моделі об'ємні</i>	
Гіпсові фігури геометричних тіл (куби, кулі, циліндри, конуси,...)	1 к-т
Гіпсові голови	1 к-т
Гіпсові резетки	5 шт.
Гіпсові частини обличчя	1 к-т
Предмети побуту (гличики, горщики, тарілки тощо)	20 шт.
<i>Моделі площинні</i>	
Картонні фігури людини	10 шт.
Картонні фігури тварин з рухомими частинами	10 шт.
<i>Інструменти</i>	
Ножиці побутові	20 шт.
Пензлі різних розмірів	20 наб.
Набір різців по лінолеуму	2 наб.
Пера	20 шт.
Лінійка дерев'яна 300 мм	20 шт.
<i>Обладнання</i>	
Дошки	За кількістю робочих місць
Дерев'яні підрамники	
Електроприлад для розігріву воску	
Мольберти	
Станки для ліплення	
<i>Спорядження екскурсійне</i>	
Планшет	20 шт.
Етюдник	10 шт.
<i>Матеріали</i>	
Акварельні фарби	20 наб.
Анілінові барвники	20 наб.
Воскові олівці	20 наб.
Вугілля для малювання	20 наб.
Гуаш	20 наб.
Клей ПВА	20 наб.
Кольорові олівці	20 наб.
Кольоровий картон	20 наб.
Кольоровий папір	20 наб.
Папір для акварелі	20 наб.
Папір для малювання	20 наб.
Пастель	20 наб.
Прості олівці	20 наб.
Крейда	20 наб.
Фломастери	20 наб.

Основне обладнання	Кількість
Таблиці з образотворчого мистецтва	2 к-т
<i>Картини</i>	
Репродукції картин класиків	1 к-т
Репродукції картин сучасних художників	1 к-т

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антонович С. А., Свид С. П., Шпільчак В. А. Поглиблене вивчення образотворчого мистецтва. — К., 1990.
2. Антонович С. А., Свид С. П., Шпільчак В. А. Програми для шкіл із поглибленим теоретичним і практичним вивченням образотворчого мистецтва та архітектури. — К., 1990.
3. Аронов В. Р. Художник и предметное творчество. — М., 1987.
4. Гусакова М. А. Аппликация. — М., 1987.
5. Доронова Т. Н., Якобсон С. Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. — М., 1992.
6. Ельшевская Г. В. Модель и образ. — М., 1986.
7. Еренгросс Б. Незвичайна наука естетика. — К., 1982.
8. Задорожний В. І., Боровиков О. Я. Уроки образотворчого мистецтва в 1-3 класах. — К., 1982.
9. Каменева Е. Знай и умей. — М., 1987.
10. Любарська Л. М., Резніченко М. І. Образотворче мистецтво в 1-4 класах. — К., 1996.
11. Немецкий Б. М., Фомина Н. Н., Коротеева Е. И., Михайлова Н. М. Изобразительное искусство и художественный труд. — М., 1991.
12. Сорочинич О. Д., Печеняк О. С. Експериментальна програма для середньої загальноосвітньої школи. — К., 1998.
13. Серова Г. Г., Савинский В. Е. Художник и педагог. — М., 1983.
14. Платонова Н. И., Синюкова В. Д. Энциклопедический словарь юного художника. — М., 1983.
15. Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду. — М., 1985.
16. Юный художник. — М., 1985.